ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ JOSÉ LUÍS DA CRUZ VILAÇA της 18ης Μαρτίου 1987 *

Κύριε πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,

1. **I** — Ο ενάγων Francesco Schina είναι υπάλληλος της Επιτροπής και υπηρετεί στην Υπηρεσία Εκδόσεων στο Λουξεμβούργο.

2. Στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ του ενάγοντος και μιας οικοδομικής επιχείρησης, ο *ειρηνοδίκης* του Λουξεμβούργου διέταξε, με απόφαση της 12ης Αυγούστου 1982, κατάσχεση επί της αμοιβής του Francesco Schina μέχρι ποσού 450 000 φράγκων Λουξεμβούργου (LFR).

3. Εις εκτέλεση της κατάσχεσης η Επιτροπή καθόρισε το δεκτικό κατασχέσεως τμήμα του μισθού του υπαλλήλου, σύμφωνα με τη νομοθεσία του Λουξεμβούργου, σε 63 520 LFR μηνιαίως και κράτησε μεταξύ Σεπτεμβρίου 1982 και Απριλίου 1983 το συνολικό ποσό των 450 000 LFR από το μηνιαίο μισθό του ενάγοντος.

4. Στις 23 Νοεμβρίου 1983 ο ενάγων ζήτησε με υπόμνημά του από την Επιτροπή να λάβει μέτρα προκειμένου να αντισταθμίσει αμέσως τη ζημία που υπέστη και να καταθέσει το ποσό που κατέσχε από το μισθό του, ενδεχομένως σε τραπεζικό λογαριασμό που θα ανοίξει η ίδια η Επιτροπή με προθεσμία ενός έτους.

5. Καίτοι το ποσό των 450 000 LFR δεν επαρκεί για την κάλυψη της οφειλής, ο δικηγόρος της δανείστριας επιχείρησης πληροφόρησε τη διοίκηση της Επιτροπής, με έγγραφο της 14ης Απριλίου 1983, ότι συμφωνεί με το αίτημα αυτό υπό τον όρο ότι ο Schina δεν θα έχει τη δυνατότητα διαθέσεως των τόκων οι οποίοι θα παραμείνουν δεσμευμένοι και ότι η κατάθεση θα γίνεται κάθε φορά για ένα μήνα και όχι για ένα έτος.

6. Στις 21 Νοεμβρίου 1984 το Tribunal d' arrondissement του Λουξεμβούργου, με απόφαση επί της ουσίας στη δίκη μεταξύ του Schina και της οικοδομικής επιχείρησης, κατεδίκασε τον πρώτο να καταβάλει το ποσό των 625 147 LFR συν τόκους και δικαστικά έξοδα. Ο Schina κατέβαλε πράγματι τα οφειλόμενα βάσει της απόφασης ποσά.

7. Ο ενάγων ζήτησε από την Επιτροπή να του αποδώσει τα κατασχεθέντα ποσά εντόκως, η Επιτροπή δε του κατέβαλε το ποσό των 450 000 LFR που είχε κρατήσει από την αμοιβή του, αρνήθηκε όμως, με σημείωμα της 22ας Μαρτίου 1985, να του καταβάλει και τους αντίστοιχους τόκους.

Στις 5 Δεκεμβρίου 1985 ο Schina άσκησε την υπό κρίση αγωγή κατά της αποφάσεως αυτής αφού δεν έλαβε απάντηση στην διοικητική ένσταση που είχε υποβάλει εμπροθέσμως (η ένσταση αυτή απορρίφθηκε από την Επιτροπή στις 9 Δεκεμβρίου).

8. **II** — Ο ενάγων στηρίζει την αγωγή του σε δύο ισχυρισμούς:

9. — υποστηρίζει πρώτον ότι ο μισθός των υπαλλήλων δεν υπόκειται σε κατάσχεση και επομένως η Επιτροπή οφείλει να αποκαταστήσει τη ζημία εκ της παράνομης κατακράτησης ποσών από το μισθό του·

* Μετάφραση από τα πορτογαλικά.

10. — δεύτερον, ο ενάγων ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή όφειλε, στο πλαίσιο του καθήκοντος μέριμνας που έχει, να φροντίσει για το τοκοφόρο των δεσμευθέντων ποσών, υποχρεούται δε να τον αποζημιώσει για τη συνέπεια της παράβασης αυτής του καθήκοντός της.

11. **III** — Η Επιτροπή ισχυρίζεται πρώτον ότι το αίτημα του ενάγοντος είναι απαράδεκτο ως προς αμφότερους τους ισχυρισμούς.

12. Ας αναλύσομε τα σχετικά επιχειρήματα.

Α — *Η ένσταση απαραδέκτου της αγωγής ως προς τον πρώτο ισχυρισμό*

13. Νομίζω ότι η Επιτροπή ορθώς προβάλλει με το υπόμνημα αντικρούσεως το προκαταρκτικό ζήτημα του απαραδέκτου της αγωγής όσον αφορά τον ισχυρισμό ότι οι αποδοχές των υπαλλήλων των κοινοτικών οργάνων δεν είναι δεκτικές κατασχέσεως.

14. Ο ενάγων, ισχυριζόμενος ότι η Επιτροπή παρανόμως κράτησε τα εν λόγω ποσά, προσπαθεί να στηρίξει το αίτημα της καταβολής τόκων.

15. Μόνο κατ' αυτό τον τρόπο αμφισβητεί ο ενάγων τη νομιμότητα του εγγράφου της Επιτροπής της 18ης Αυγούστου 1982 με το οποίο του κοινοποιήθηκε η κατάσχεση και στρέφεται κατά των κρατήσεων από τις αποδοχές του που πραγματοποιήθηκαν για πρώτη φορά το Σεπτέμβριο του 1982. Είναι λοιπόν προφανές ότι ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να κριθεί απαράδεκτος ως εκπρόθεσμος.

16. Εξάλλου, δεδομένου ότι ο ενάγων παραιτήθηκε από την πρώτη προσφυγή του (υπόθεση 180/84), με την οποία προσέβαλε αυτές ακριβώς τις πράξεις και η οποία ήταν απαράδεκτη ως εκπρόθεσμη, δεν μπορεί να φέρει και πάλι στο Δικαστήριο τα επίδικα αυτά ζητήματα προβάλλοντας τα ίδια επιχειρήματα.

Β — *Η ένσταση απαραδέκτου της αγωγής ως προς το δεύτερο ισχυρισμό*

17. Η Επιτροπή εγείρει ζήτημα απαραδέκτου της αγωγής και όσον αφορά το δεύτερο ισχυρισμό.

18. Κατά την άποψή της η αγωγή σκοπεί στην πραγματικότητα την ακύρωση της σιωπηρής απόφασης με την οποία απορρίφθηκε η αίτηση του προσφεύγοντος περί προθεσμιακής καταθέσεως των κατασχεθέντων ποσών. Δεδομένου όμως ότι η αίτηση αυτή υποβλήθηκε αρχικά με το υπόμνημα του ενάγοντος της 23ης Νοεμβρίου 1983, οι προθεσμίες των άρθρων 90 και 91 του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως των υπαλλήλων αρχίζουν τα τρέχουν από εκείνη την ημερομηνία. Η Επιτροπή φρονεί συνεπώς ότι η αγωγή, η οποία ασκήθηκε στις 5 Δεκεμβρίου 1985, πρέπει να κριθεί απαράδεκτη ως εκπρόθεσμη ακόμη και αν θεωρηθεί ως διοικητική ένσταση η από 30 Μαρτίου 1984 επιστολή του ενάγοντος προς την Επιτροπή με την οποία διευκρίνισε την έκταση της προβαλλόμενης ζημίας.

19. Δεν νομίζω ότι ευσταθούν τα επιχειρήματα αυτά της Επιτροπής.

20. Ανεξαρτήτως του νομικού χαρακτηρισμού που αρμόζει στο από 23 Νοεμβρίου 1983 υπόμνημα του ενάγοντος, νομίζω ότι το ζήτημα αν η αγωγή με την οποία ζητείται η καταβολή τόκων επί του κατασχεθέντος τμήματος των αποδοχών είναι ή όχι εκπρόθεσμη τίθεται μόνο εφόσον, μετά την άρση της κατασχέσεως, καταβάλλονται στον καθού η κατάσχεση οφειλέτη τα παρακρατηθέντα ποσά όχι όμως και οι αντίστοιχοι τόκοι.

21. Ο ενάγων όμως υπέβαλε στις 21 Ιουνίου 1985 διοικητική ένσταση βάσει του άρθρου 90, παράγραφος 2, κατά της από 22 Μαρτίου αποφάσεως με την οποία η Επιτροπή αρνήθηκε να του καταβάλει τόκους. Όταν στις 25 Οκτωβρίου 1985 ο ενάγων απηύθυνε επιστολή στην Επιτροπή με την οποία της γνωστοποίησε την πρόθεσή του να προσφύγει στο Δικα-

στήριο, η προθεσμία σιωπηρής απορριπτικής απόφασης είχε μόλις παρέλθει. Έτσι η αγωγή της 5ης Δεκεμβρίου 1985 ασκήθηκε εντός της τρίμηνης προθεσμίας που τάσσει το άρθρο 90, παράγραφος 2.

22. Προτείνω λοιπόν για το λόγο αυτό να κριθεί βάσιμη η αγωγή ως προς το δεύτερο ισχυρισμό.

23. **IV** — Ας αναλύσουμε τώρα κατ' ουσία την αγωγή που άσκησε ο ενάγων βάσει των προαναφερθέντων ισχυρισμών.

A — *'Οσον αφορά το ακατάσχετο των αποδοχών των υπαλλήλων των κοινοτικών οργάνων*

24. Ο ενάγων παρατηρεί ότι ο κανονισμός υπηρεσιακής καταστάσεως των υπαλλήλων καθιερώνει στα άρθρα 62 και 16, παράγραφος 1, του παραρτήματος 7, την αρχή της προστασίας των αποδοχών ενώ δεν περιλαμβάνει καμιά διατάξη περί κατασχέσεώς τους. Από την αρχή αυτή καθώς και από τη σιωπή του κοινοτικού νομοθέτη προκύπτει ότι αναγνωρίζεται το ακατάσχετο του συνόλου των αποδοχών των υπαλλήλων.

25. Κατά τον ενάγοντα η προστασία των αποδοχών αποτελεί, μεταξύ άλλων, αρχή που αναγνωρίζεται από τη ΔΟΕ και κατοχυρώνεται από τις νομοθεσίες όλων των κρατών μελών, η δε παραβίασή της συνιστά αδίκημα του κοινωνικού ποινικού δικαίου.

26. Ο ενάγων υποστηρίζει περαιτέρω ότι οι σχέσεις μεταξύ του υπαλλήλου και της διοικήσεώς του διέπονται αποκλειστικώς από τον κανονισμό υπηρεσιακής καταστάσεως και δεν είναι δυνατό να υπαχθούν στις εθνικές διατάξεις περί κατασχέσεως των μισθών. Η εφαρμογή εθνικής νομοθεσίας για τον καθορισμό του δεκτικού κατασχέσεως ποσού των αποδοχών εισάγει μεταξύ άλλων άνιση μεταχείριση μεταξύ των υπαλλήλων αναλόγως του τόπου υπηρεσίας επειδή ακριβώς διαφέρουν οι σχετικές εθνικές διατάξεις, αυτό δε αντιβαίνει στη θεμελιώδη αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων.

27. Έτσι ο ενάγων φρονεί ότι η Επιτροπή υποχρεούται να καταβάλει τόκους υπερημερίας λόγω της καθυστερήσεως στην καταβολή των αποδοχών καθώς και τόκους προς αντιστάθμισμα της ζημίας λόγω της επελθούσας εν τω μεταξύ υποτιμήσεως του νομίσματος. Ο ενάγων τονίζει ότι η κατάσχεση τον ανάγκασε να συνάψει ενυπόθηκο δάνειο με επιτόκιο 13 % ετησίως.

28. Κατά τη γνώμη μου η αρχή του ακατασχέτου των αποδοχών που επικαλείται ο ενάγων δεν έχει κανένα έρεισμα.

29. Η Επιτροπή ορθώς παρατηρεί ότι η αρχή της προστασίας των αποδοχών που κατοχυρώνει ο κανονισμός υπηρεσιακής καταστάσεως ισχύει στις σχέσεις μεταξύ του υπαλλήλου και του οργάνου. Άρα στις σχέσεις με τρίτους η αρχή αυτή δεν θίγει καθόλου τη γενική αρχή του δικαίου ότι η περιουσία του οφειλέτη είναι κοινό ενέχειρο όλων των δανειστών.

30. Εξάλλου το άρθρο 23, παράγραφος 1, του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως ορίζει σαφώς ότι « τα προνόμια και οι ασυλίες των οποίων απολαύουν οι υπάλληλοι απονέμονται αποκλειστικά προς το συμφέρον των Κοινοτήτων. Με την επιφύλαξη των διατάξεων των πρωτοκόλλων περί προνομίων και ασυλιών, οι ενδιαφερόμενοι δεν απαλλάσσονται ούτε από την εκπλήρωση των ατομικών τους υποχρεώσεων ούτε από την τήρηση των νόμων και των αστυνομικών διατάξεων που ισχύουν ».

31. Δεδομένου ότι η υπό κρίση διαφορά δεν παρεμποδίζει καθόλου τη λειτουργία των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, πράγμα που δεν επικαλέστηκε εξάλλου η Επιτροπή, δεν χωρεί εφαρμογή του άρθρου 1 του πρωτοκόλλου

περί των προνομίων και ασυλιών ούτε, υπό τις συνθήκες αυτές, άρνηση του οργάνου να εφαρμόσει το νομικό μέτρο της κατασχέσεως των αποδοχών στερώντας έτσι από τους δανειστές των υπαλλήλων της μια εγγύηση ικανοποιήσεως των απαιτήσεών τους.

32. Στο πεδίο των σχέσεων ιδιωτικού δικαίου — και υπό την επιφύλαξη των διατάξεων του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως και του πρωτοκόλλου — οι υπάλληλοι των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων υπάγονται εξ ολοκλήρου στους εθνικούς κανόνες που διέπουν τις έννομες σχέσεις στις οποίες είναι μέρη, όπως και οι άλλοι πολίτες.

33. Στο θέμα των κατασχέσεων, το Δικαστήριο έκρινε ρητά, με δυο Διατάξεις του 1963 και του 1971 ότι έχει εφαρμογή το εθνικό δίκαιο των κρατών μελών [1].

34. Κατά τα λοιπά, αν τα εθνικά νομικά συστήματα μπορούν να στηρίξουν την επίκληση της αρχής της προστασίας των αποδοχών πρέπει να θεωρηθεί ότι κατά τον ίδιο τρόπο μπορούν να στηρίξουν τη διαπίστωση ότι αναγνωρίζουν σχεδόν όλα το νόμιμο της κατασχέσεως επί του μισθού ως νομικό κανόνα παρά το ότι σέβονται την εν λόγω αρχή.

35. Στην περίπτωση του δικαίου του Λουξεμβούργου, η κατάσχεση των αμοιβών εκ της εργασίας για λογαριασμό τρίτου προβλέπεται ρητά στο άρθρο 1 του νόμου της 11ης Νοεμβρίου 1970.

36. Κατά τον κανονισμό του Μεγάλου Δουκάτου της 27ης Νοεμβρίου 1970 που εφαρμόζεται στη διαδικασία κατασχέσεως, ο τρίτος στα χέρια του οποίου γίνεται η κατάσχεση υποχρεούται να μην καταβάλει το κατασχεθέν ποσό στον καθού η κατάσχεση οφειλέτη από της κοινοποιήσεως της κατασχέσεως και μέχρις άρσεώς της. Κατά την περίοδο αυτή η κατασχεθείσα απαίτηση είναι εν μέρει και σχετικώς αδιάθετη εφόσον μέρος μόνο των αποδοχών υπόκειται σε κατάσχεση εντός των ορίων των δικαιωμάτων του δανειστή.

37. Βεβαίως, όπως υπογραμμίζει ο ενάγων, οι εθνικές διατάξεις περί κατασχέσεως διαφέρουν μεταξύ τους ως προς τους όρους εφαρμογής του μέτρου, ως προς τον τρόπο υπολογισμού του τμήματος που υπόκειται σε κατάσχεση, κλπ. Για το λόγο αυτό οι κοινοτικοί υπάλληλοι υπάγονται σε διαφορετικό κατά τα σημεία αυτά καθεστώς αναλόγως του τόπου υπηρεσίας τους.

38. Το γεγονός αυτό καθαυτό δεν είναι καθόλου παράδοξο.

39. Στις 31 Μαΐου 1979, η Επιτροπή υπέβαλε στο Συμβούλιο πρόταση τροποποιήσεως του κανονισμού υπηρεσιακής κατάστασης με αντικείμενο τη θέσπιση ενιαίων κανόνων για τον καθορισμό του τμήματος των αποδοχών των υπαλλήλων που μπορεί να κατασχεθεί.

40. Η πρόταση δεν εγκρίθηκε διότι στο παρόν στάδιο του κοινοτικού δικαίου το σύστημα κατασχέσεως στο οποίο υπόκεινται οι υπάλληλοι δεν έχει ενοποιηθεί. Αυτό σημαίνει ότι δεν είναι περισσότερο ενοποιημένο από, λόγου χάρη, τα εθνικά συστήματα περί ΦΠΑ στα οποία υπόκεινται ως καταναλωτές.

41. Πρέπει λοιπόν να θεωρηθεί ότι η Επιτροπή που εκτέλεσε προσηκόντως την απόφαση του λουξεμβούργιου δικαστή, κατ' εφαρμογή του ισχύοντος εθνικού δικαίου, δεν διέπραξε πταίσμα ούτε παράνομη πράξη ικανή να επισύρει στο πρόσωπό της υποχρέωση αποζημιώσεως του ενάγοντος, αντίθετα με ό,τι θα συνέβαινε ενδεχομένως αν είχε καθυστερήσει την απόδοση του ποσού μετά την άρση της κατασχέσεως.

42. Αν λοιπόν το Δικαστήριο δεν κρίνει απαράδεκτο τον ισχυρισμό αυτό όπως προτείνω,

1 — Διατάξεις του Δικαστηρίου της 25ης Σεπτεμβρίου 1963 στην υπόθεση 85/63, Rec. 1963, σ. 397, και της 11ης Μαΐου 1971 στην υπόθεση 1/71, Rec. 1971, σ. 363.

φρονώ επικουρικώς ότι πρέπει να τον κρίνει αβάσιμο.

Β — *Όσον αφορά την υποχρέωση της Επιτροπής να μεριμνήσει, λόγω του καθήκοντος μέριμνας που έχει, για το τοκοφόρο των δεσμευθέντων ποσών*

43. Ο ενάγων υποστηρίζει ότι ακόμη και αν οι κρατήσεις από τις αποδοχές θεωρηθούν νόμιμες, η Επιτροπή όφειλε λόγω του καθήκοντος μέριμνας ή επιμέλειας που έχει, να ενδιαφερθεί για τα συμφέροντα του υπαλλήλου και να επιδείξει κατά τη διαχείριση των χρημάτων του την ίδια επιμέλεια που επιδεικνύει και κατά τη διαχείριση των ιδίων χρημάτων. Το γεγονός ότι το όργανο δεν έλαβε κανένα μέτρο ώστε να καταστούν τοκοφόρα τα δεσμευθέντα ποσά συνιστά πταίσμα που καθίσταται μάλιστα σοβαρότερο δεδομένου ότι ο ενάγων της είχε προτείνει να προβεί σε προθεσμιακή κατάθεση ο δε δικηγόρος του δανειστή είχε δεχθεί την κατάθεση με μηνιαία προθεσμία στις 14 Δεκεμβρίου 1983.

44. Από τον ισχυρισμό αυτό πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ των στοιχείων που εμπίπτουν στο εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο και αυτών που εμπίπτουν στον κανονισμό υπηρεσιακής καταστάσεως των υπαλλήλων.

45. Κατά το δίκαιο του Λουξεμβούργου και λαμβανομένης υπόψη της Διατάξεως του εθνικού δικαστή που επιβάλλει την κατάσχεση των αποδοχών, ο τρίτος στα χέρια του οποίου γίνεται η κατάσχεση υποχρεούται να διατηρεί τα κατασχεθέντα ποσά διαθέσιμα ανά πάσα στιγμή.

46. Από τους επιτακτικούς κανόνες του δικαίου του Λουξεμβούργου και από τη Διάταξη του δικαστή δεν προκύπτει η υποχρέωση της Επιτροπής να μεριμνήσει για το τοκοφόρο των κατασχεθέντων ποσών.

47. Αλλά, αντίθετα με ό,τι ισχύει σε ορισμένα κράτη μέλη, καμιά διάταξη νόμου δεν το αποκλείει ή δεν το απαγορεύει ρητά, είτε με πρωτοβουλία του τρίτου στα χέρια του οποίου γίνεται η κατάσχεστη και δική του ευθύνη είτε κατόπιν δικαστικής επιταγής (αυτό όμως δεν φαίνεται να συνηθίζεται).

48. Ναι μεν, σύμφωνα με την ισχύουσα εθνική νομοθεσία και την απόφαση του λουξεμβούργιου δικαστή δεν προκύπτει από την εν λόγω αίτηση καμιά νομική υποχρέωση εις βάρος της Επιτροπής, πλην όμως τίθεται το ζήτημα μήπως η Επιτροπή είχε την υποχρέωση, βάσει του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως και ειδικότερα του καθήκοντος μέριμνας που έχει, να τηρήσει διαφορετική στάση.

49. Το Δικαστήριο έχει ήδη περιγράψει αυτή την προσιδιάζουσα στο γερμανικό διοικητικό δίκαιο θεωρία ως αντικατοπτρίζουσα « την ισορροπία μεταξύ των αμοιβαίων δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που θέτει ο κανονισμός υπηρεσιακής καταστάσεως στις σχέσεις μεταξύ της αρχής και των δημοσίων υπαλλήλων »[2].

50. Κατά το Δικαστήριο[2], η ισορροπία αυτή σημαίνει ιδίως ότι, όταν η διοίκηση αποφαίνεται σχετικά με την κατάσταση ενός υπαλλήλου ... λαμβάνει υπόψη όλα τα κρίσιμα για την απόφασή της στοιχεία καθώς και το συμφέρον όχι μόνο της υπηρεσίας αλλά και του συγκεκριμένου υπαλλήλου.

51. Σε καμιά από τις υποθέσεις στις οποίες έγινε επίκληση του καθήκοντος αυτού το Δικαστήριο δεν έκρινε ότι συνέτρεχαν οι περιστάσεις που θα του επέτρεπαν να διαπιστώσει παράβασή του[3].

2 — Απόφαση της 28ης Μαΐου 1980 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 33 και 75/79, Kuhner κατά Επιτροπής, Rec. 1980, σ. 1677, ιδίως σ. 1697.

3 — Βλέπε, εκτός από την προαναφερθείσα, και την απόφαση της 29ης Οκτωβρίου 1981 στην υπόθεση 125/80, Arning κατά Επιτροπής, Συλλογή 1981, σ. 2539, ιδίως σ. 2555· απόφαση της 9ης Δεκεμβρίου 1982 στην υπόθεση 191/81, Plug κατά Επιτροπής, Συλλογή 1982, σ. 4229, ιδίως σ. 4247· απόφαση της 23ης Οκτωβρίου 1986 στην υπόθεση 142/85, Schwiering κατά Ελεγκτικού Συνεδρίου, Συλλογή 1986, σ. 3177.

52. Δεδομένου εξάλλου ότι πρόκειται για γενική έννοια, δεν είναι ποτέ εύκολο να οριοθετηθεί, ιδίως σε περιπτώσεις όπως η προκειμένη, όπου επίδικη δεν είναι η συμπεριφορά του οργάνου στον τομέα των θεμελιωδών δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που απαρτίζουν τη σχέση εργασίας (αμοιβή, κατάταξη, θέση, προαγωγή κλπ.) αλλά η στάση του έναντι των συμφερόντων του υπαλλήλου που αφορούν την ιδιωτική έννομη σφαίρα αυτού.

53. Εξάλλου το καθήκον μέριμνας συνδέεται συχνά με άλλα παρόμοια καθήκοντα, πράγμα που ώθησε το γενικό εισαγγελέα Mayras να παρατηρήσει ότι « στην πραγματικότητα οι έννοιες της χρηστής διοίκησης, της δικαιοσύνης και της ισότητας καθώς και του καθήκοντος μέριμνας νομίζω ότι αποτελούν απλώς τις προερχόμενες από διάφορες νομικές παραδόσεις διαφορετικές εκφράσεις μιας και της αυτής φροντίδας χωρίς την οποία δεν μπορούν να υπάρξουν αρμονικές σχέσεις στη διοίκηση »[4].

54. Σε τελευταία ανάλυση το ουσιώδες είναι να εξεταστεί αν η συμπεριφορά του οργάνου είναι ή όχι τέτοια ώστε να μπορεί να του καταλογιστεί αυτό που το Δικαστήριο χαρακτηρίζει ως « υπηρεσιακό πταίσμα » ικανό να επισύρει την ευθύνη του για την ενδεχόμενη ζημία που προκλήθηκε σε κάποιον υπάλληλό του.

55. Αυτή ήταν η κρίση του Δικαστηρίου (που ωστόσο έκρινε ότι δεν αποδεικνύεται η ύπαρξη ζημίας) στην υπόθεση Elz κατά Επιτροπής[5], που δέχτηκε ότι η Επιτροπή δεν εξεπλήρωσε επιμελώς την υποχρέωσή της να διαβιβάσει μια δικαστική κοινοποίηση σε κάποιον υπάλληλό της που απουσίαζε εκτάκτως ή τουλάχιστον να την επιστρέψει εγκαίρως στις δικαστικές αρχές προκειμένου να επιδοθεί κατ' άλλο τρόπο.

56. Με τις προτάσεις του στην ίδια υπόθεση ο γενικός εισαγγελέας Reischl διατύπωσε επίσης την άποψη ότι η Επιτροπή παρέβη τα καθήκοντα *επιμέλειας* και *μέριμνας*[6], το Δικαστήριο όμως δεν περιέλαβε ρητά στην απόφασή του την έννοια αυτή.

57. Πράγματι, στην υπό κρίση υπόθεση νομίζω ότι η στάση της Επιτροπής έναντι του υπαλλήλου της δεν ήταν ορθή, αντίθετα με ό,τι απαιτούσε η προσήκουσα εκτίμηση των συμφερόντων του.

58. Στην πραγματικότητα ο ενάγων ζήτησε ρητά από την Επιτροπή να τοποθετήσει τα κατασχεθέντα ποσά σε προθεσμιακή κατάθεση ενός έτους, έλαβε δε τη μερική έγκριση του δανειστή του την οποία και διαβίβασε στην καθής.

59. Η Επιτροπή όμως δεν έλαβε κανένα μέτρο που θα μπορούσε να ικανοποιήσει το αίτημα αυτό.

60. Όπως είδαμε δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι η Επιτροπή όφειλε οπωσδήποτε να πράξει αυτό που της ζήτησε ο ενάγων, να καταθέσει δηλαδή με προθεσμία τα κατασχεθέντα ποσά. Τη στιγμή μάλιστα που, όπως προκύπτει από την υπόθεση, η πρακτική αυτή θα δημιουργούσε δυσχέρειες, ενδεχομένως δε θα έβλαπτε την οργάνωση και την αποτελεσματικότητα των υπηρεσιών για τις οποίες οφείλει επίσης να μεριμνά το όργανο.

61. Ανεξαρτήτως αυτού όμως, η Επιτροπή δεν απάντησε καθόλου στον ενάγοντα ούτε του

4 — Προτάσεις στην υπόθεση Kuhner όπ.π., Rec. 1980, σ. 1708.

5 — Απόφαση της 24ης Ιουνίου 1976 στην υπόθεση 56/75, Rec. 1976, σ. 1111.

6 — Rec. 1976, σσ. 1117 και 1118. Βλέπε επίσης προτάσεις στην υπόθεση 164/78, Woehrling κατά Επιτροπής, Rec. 1961, 1979, σ. 1974.

έδωσε καμιά ένδειξη ώστε να μπορέσει να ενεργήσει με γνώμονα τα συμφέροντά του.

62. Η στοιχειώδης εκτίμηση των συμφερόντων του ενάγοντος απαιτούσε από την Επιτροπή να απαντήσει στο από 23 Νοεμβρίου 1983 υπόμνημά του πληροφορώντας τον συγκεκριμένα ότι δεν της ήταν δυνατόν να ικανοποιήσει το αίτημά του και ότι θα έπρεπε να ζητήσει την έκδοση Διατάξεως από το δικαστήριο, όπως αποφάσισε στη συνέχεια η διοργανική επιτροπή.

63. Παρ' όλα αυτά δεν νομίζω ότι συντρέχουν εν προκειμένω όλες οι προϋποθέσεις ευθύνης της Επιτροπής, λόγω παραλείψεών της, να αποζημιώσει τον ενάγοντα κατά τις αξιώσεις του.

64. Στηρίζω δε την κρίση αυτή στο ότι δεν υπάρχει σχέση αιτιότητας μεταξύ της στάσης της Επιτροπής και του γεγονότος ότι ο ενάγων έχασε τους τόκους που θα μπορούσαν να αποφέρουν τα κατασχεθέντα ποσά.

65. Στην πραγματικότητα δεν είναι καθόλου βέβαιο — καίτοι η Επιτροπή του το συνέστησε ενδεχομένως — ότι ο ενάγων θα επετύγχανε την έκδοση δικαστικής απόφασης η οποία θα επέτρεπε ρητά την τοκοφόρο κατάθεση των κατασχεθέντων ποσών. Δεν μπορεί λοιπόν να λεχθεί με βεβαιότητα ότι, αν η Επιτροπή είχε εκπληρώσει το καθήκον μέριμνας ενημερώνοντας τον ενάγοντα περί του πρακτέου, ο τελευταίος θα επετύγχανε το σκοπό του ώστε να μπορεί να καταλογιστεί η ζημία στην παράλειψη της Επιτροπής.

66. Εξάλλου δεν νομίζω ότι συντρέχουν εν προκειμένω όλες οι προϋποθέσεις από τις οποίες εξαρτάται, κατά τις νομοθεσίες όλων των κρατών μελών, η εφαρμογή της αρχής του αδικαιολόγητου πλουτισμού η οποία συζητήθηκε κατά τη συνεδρίαση αλλά δεν προβλήθηκε από τον ενάγοντα κατά τη γραπτή διαδικασία (βλέπε άρθρο 42, παράγραφος 2, του κανονισμού διαδικασίας).

67. Συγκεκριμένα δεν είναι μεν βέβαιο ότι λόγω της παραλείψεως της Επιτροπής « επτώχυνε » ο ενάγων πλην όμως νομίζω ότι, λόγω της ασάφειας των λογιστικών μεθόδων που εφαρμόστηκαν εν προκειμένω, δεν αποδείχθηκε ότι η Επιτροπή κατέστη πλουσιότερη συνεπεία της καθυστερήσεως της καταβολής των αποδοχών που οφείλεται εξάλλου στη Διάταξη του δικαστηρίου.

68. Ωστόσο νομίζω ότι υπάρχει προφανής σχέση αιτιότητος μεταξύ του καθήκοντος μέριμνας που είχε η Επιτροπή έναντι του ενάγοντος και της ανάγκης στην οποία βρέθηκε ο τελευταίος να ασκήσει την υπό κρίση αγωγή.

69. Πράγματι, αν η Επιτροπή του είχε απαντήσει και τον είχε ενημερώσει δεόντως, το ζήτημα θα είχε διευκρινισθεί, οπότε θα ήταν περιττή η άσκηση αγωγής.

70. V — Για το λόγο αυτό νομίζω ότι πρέπει να επιδικαστούν στον ενάγοντα όλα τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε λόγω της παρούσας διαδικασίας, κατ' εφαρμογή του άρθρου 69, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού διαδικασίας [7].

7 — Τέτοια ήταν η κρίση του Δικαστηρίου υπό παρόμοιες περιστάσεις στην απόφαση Arning, όπ.π., Rec. 1981, σσ. 2555 και 2556.

71. Προτείνω λοιπόν στο Δικαστήριο να απορρίψει την υπό κρίση αγωγή ως εκπρόθεσμη κατά τον πρώτο ισχυρισμό και αβάσιμη κατά το δεύτερο και να καταδικάσει την Επιτροπή στο σύνολο των δικαστικών εξόδων περιλαμβανομένων και των εξόδων στα οποία υποβλήθηκε ο προσφεύγων.